

FORUNDERSØGELSE
OVERORDNET VISION

Delområde Lovns, nr. N30-2

Natura 2000-område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals
Ådal

Billedet viser ét af de mange naturplejetiltag, som foretages på Lovns halvøen.

Vesthimmerlands Kommune, 2021

Indholdsfortegnelse

Projektområdet generelt	3
Oversigt.....	3
Kortlagt habitatnatur.....	4
§3-natur	8
Vandløb og grøfter	10
Fredninger	13
Forhold vedr. adgang og publikumsfaciliteter	13
Andre forhold	14
Trusler mod områdets naturværdier.....	14
Nuværende pleje	14
Ejerstruktur.....	15
Drift og driftshistorie	16
Overordnet vision for området	18
Indledende overvejelser om de næste trin	18
Interessentundersøgelse	19
Botanisk forundersøgelse.....	19
Komplementære projekter.....	20
Relevante aktioner	20
Bilag	21

Ansvarsfraskrivelse:

Oplysningerne i denne rapport afspejler kun forfatterens holdning.
EU-Kommissionen er ikke ansvarlig for nogen brug af disse oplysninger.

Projektområdet generelt

Natura 2000 område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal

Delområde Lovns, nr. N30-2

Areal på delområdet er 486,96 ha og hele Natura 2000 området er ca. 23.520 ha, heraf er 40% marine naturtyper (Limfjorden) og 551 ha er statsejede

Delområdet ligger kun i Vesthimmerlands Kommune, men selve Natura 2000 området spreder sig over Vesthimmerlands Kommune, Viborg Kommune, Skive Kommune, Mariagerfjord Kommune og Randers Kommune

Udover at være en del af Natura 2000 nr. 30 ..., er den sydlige og østlige kyst en del af EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 14, Lovns Bredning.

Desuden er hele delområdet en del af EF-habitatområde nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simsted og Nørre Ådal, Skravad Bæk.

Afgrænsningen følger generelt fredningen på Lovns halvøen. Mere konkret følger den kysten mod sydøst, sydvest og nordvest (se Figur 1). Langs den sydøstlige kyst, strækker afgrænsningen sig hen til Torpvej 39, 9640 Farsø (beboelsen er eksklusiv) og går omtrent 200 meter mod nord, og følger derefter habitatnaturen ca. 800 meter mod sydvest. Derefter drejer afgrænsningen nordpå og rammer Hesselvej midt mellem nr. 49 og 53, for herfra at følge Hesselvej omtrentligt nordpå til T-krydset med Hesselvej, der går mellem Hvalpsund og Liengård. Afgrænsningen går herefter tværs over og følger skellet langs matrikel 1a, Hessel hgd., Lovns, ejet af Museet Herregården Hessel, hvor matriklen er indenfor afgrænsningen. Herefter følger afgrænsningen Ovenskovvej mod vest og fortsætter mod vest ud til kysten, langs læbeplantningen.

Oversigt

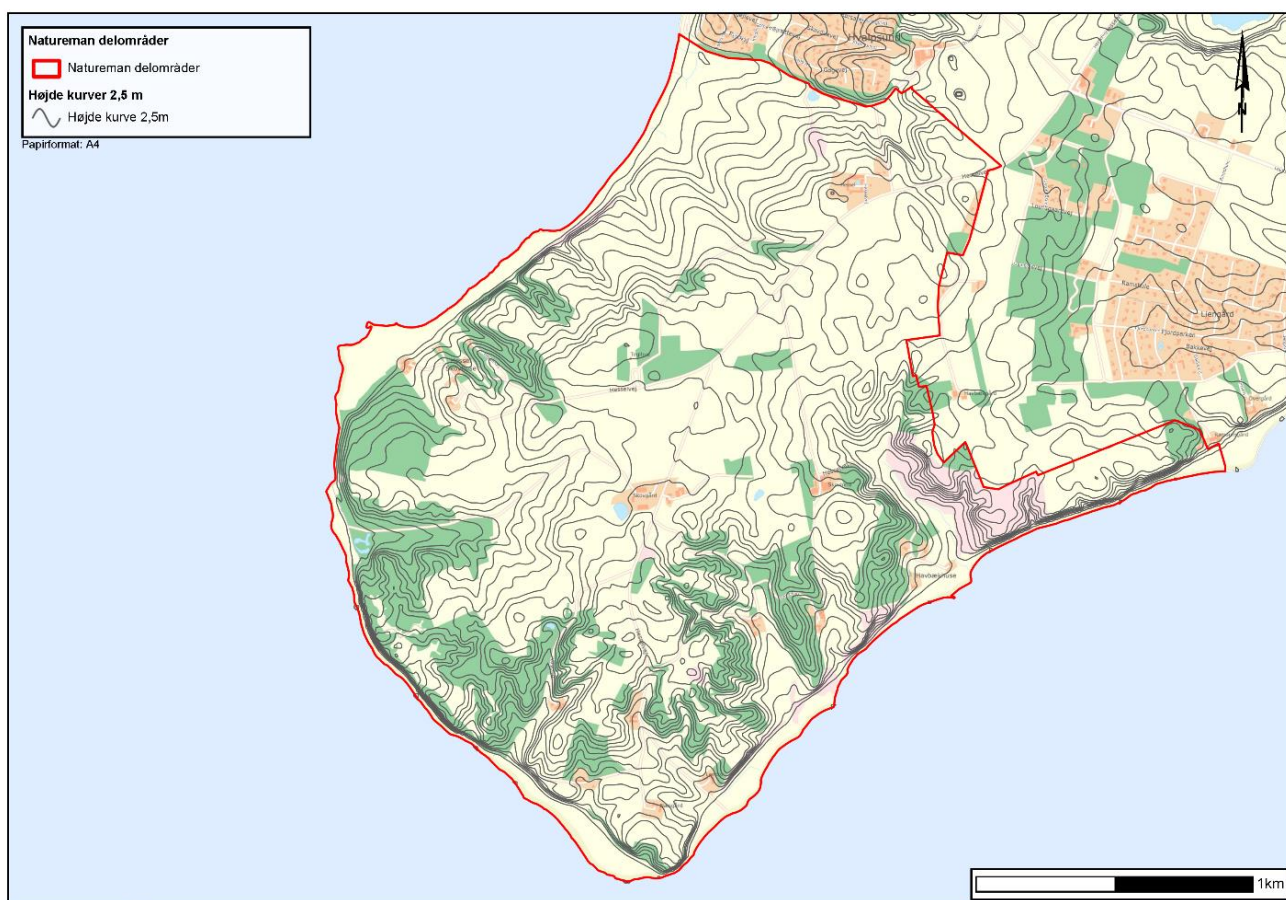
Halvøen blev formet under sidste istid, hvor isens bevægelser skabte store bløde bakker og smeltevandets skarpe kløfter.

Lovns Halvøen er en halvø i Limfjorden. Landskabet præget af morænebakker, afgrænset af stedvis stejle skrænter mod Limfjorden. Kløfter (dannet af erosion = erosionsdale) gennemskærer bakkerne. Nogle steder er kløftesiderne dækket af egekrat. Derudover er der en del småskove og opdyrkede arealer.

Klinten ved Melbjerg Hoved (den sydvestlige kyst) holdes åbne af havet og her kan man se de geologiske lag fra 3 forskellige istider.

Ramshule er et område præget af dybe slugter og stejle skrænter med mange enebær.

I Lovns Bredning findes meget ålegræs, hvilket er en god indikator på, hvor godt fjorden har det og hvor meget næringsstof, der lukkes ud i fjorden. Jo mere ålegræs, jo mindre næring udledes til fjorden, og jo bedre har livet i fjorden det.

Figur 1 Oversigtskort over Lovns halvøen, projektafgrænsningen, højdekurver (2,5 m), huse indenfor og udenfor delområdet, samt nærliggende landsbyer.

Kortlagt habitatnatur

Der blev lavet opfølgende registrering og tilstandsvurdering af habitatnatur på Lovns halvøen i 2017.

Mange arealer er surt overdrev og nogle er kalkoverdrev, rigkær og kildevæld, mens et enkelt areal delvist er tidvis våd eng (se Figur 2.1-2.4). Over halvdelen af disse naturtyper er i god naturtilstand, men mange er i moderat naturtilstand. Et enkelt rigkær er i ringe tilstand og et andet er i høj tilstand. Det ser altså ikke helt skidt ud, men der er plads til forbedring.

Yderligere er der kortlagt store områder med enekrat, og langs hele kysten er der strandeng, kystklinter/klipper og strandvold med flerårige urter. Der er desuden kortlagt en enkelt tør hede. Kun meget få af alle disse arealer er i god tilstand, resten er i moderat tilstand.

I perioden mellem de to kortlægninger fra 2010-2012 og 2016-2019 er der primært ingen ændring i naturtilstanden. Enkelte steder er tilstanden forbedret, men rigtig mange steder, er der registreret nye habitatnaturtyper. De forbedrede tilstande er primært surt overdrev, som er gået fra ringe til moderat og fra moderat til god, men også et stort område med enekrat er gået fra moderat til god tilstand. Et enkelt sted mod sydøst er et rigkær (25% af arealet) gået fra god til høj tilstand, og sammen med rigkæret ligger en tidvis våd eng (75% af arealet) i god tilstand. De få områder med forringede tilstande er strandvold med flerårige urter, der er gået fra god til moderat. Enkelte steder er der sket en omregistrering af surt overdrev

i moderat naturtilstand til kalkoverdrev i samme tilstand, samt et sted er kildevæld i moderat tilstand blevet til et rigkær i god tilstand.

I gennemgangen i perioden 2016-2019 kom der en del nye registreringer til. Langt de fleste af disse støder op til allerede registreret habitatnatur, men flere ligger ikke i umiddelbar nærhed af et andet område. Det drejer sig primært om enekrat, strandeng, kystklinter og strandvold med flerårige urter, men der er også store områder med surt overdrev, kalkoverdrev, rigkær, kildevæld og tidvis våd eng. Næsten alle disse er i moderat tilstand (se Tabel 1). Herunder hører næsten alle naturtyperne, dvs. strandeng, strandvold med flerårige urter, surt overdrev, kalkoverdrev, enekrat (specielt nær den sydvestlige kyst), kildevæld, rigkær og tør hede. Enkelte nye registreringer, som surt overdrev, rigkær, kystkrint og tidvis våd eng, er i god tilstand. Kun én ny registrering er i ringe tilstand. Det er et rigkær mod nord, som ligger i forlængelse af et tidligere registreret rigkær, der er i god naturtilstand. Ligeså er der ét enkelt rigkær i høj tilstand, som ligger sammen med en tidvis våd eng. De befinder sig langs den sydøstlige kyst. Derudover har de registrerede habitatnaturtyper fra 2010-2012 kun i nogle tilfælde udvidet sig en smule. Det er primært surt overdrev, kalkoverdrev, strandeng og kystkrint.

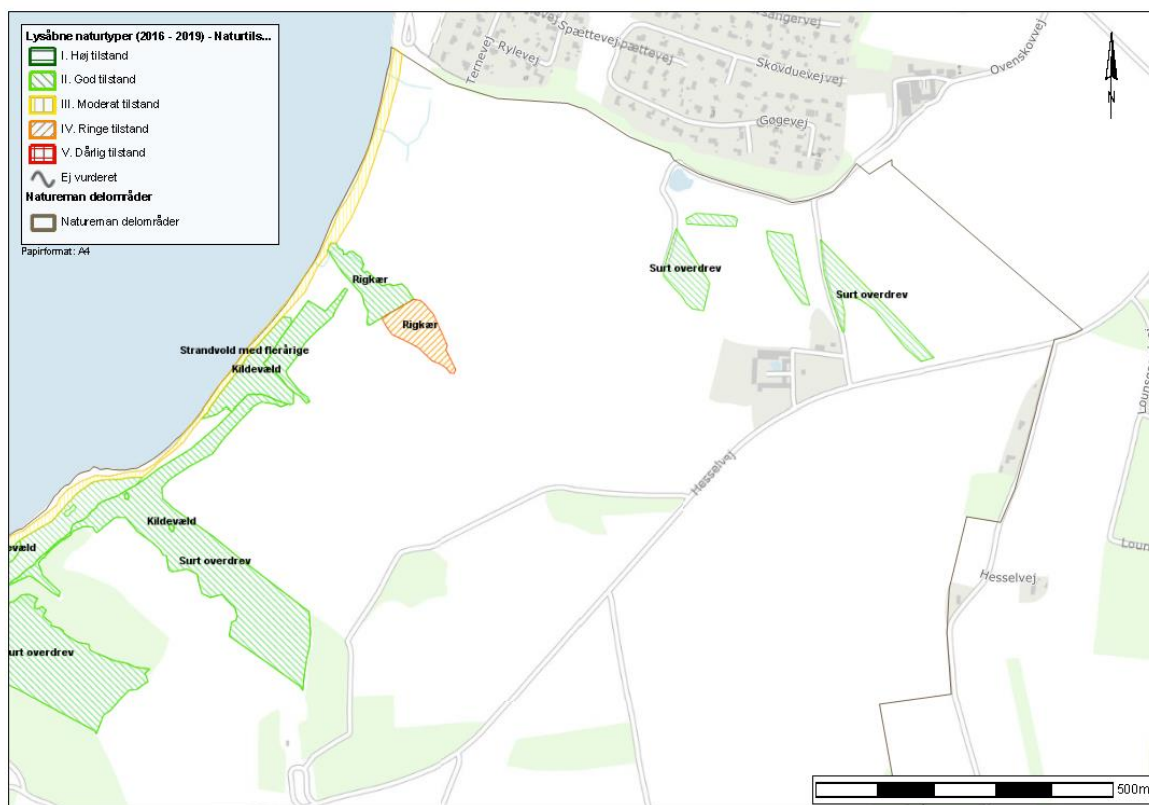
Udover de terrestriske naturtyper, er der også registreret to søer på under 5 ha. Den ene er 3.669 m² (tilstand ej vurderet) og den anden er 2.261 m² (god tilstand). Begge har naturtypekode 3150, Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, men det er altså kun den ene, som er blevet vurderet.

Der er desuden store områder med skovnaturtypen egeskov indenfor delområdet. Dette område har udvidet sig med næsten en tredjedel i perioden fra 2005 til 2019. Skovhabitatnaturtypen er dog ikke tilstands vurderet.

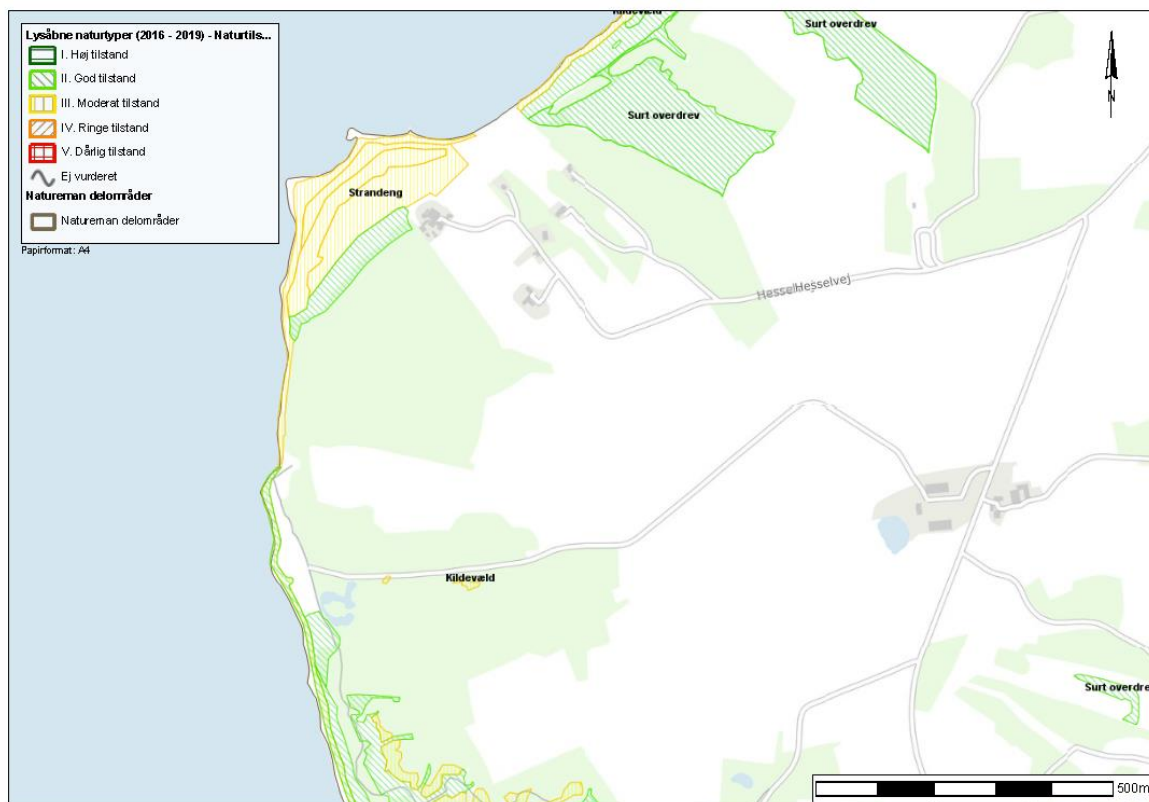
Af bilag IV-arter på Lovns kan nævnes odder, markfirben, stor vandsalamander og spidssnudet frø. Desuden er der fem fugle fra Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I i området. Det drejer sig om hvinand, rødrygget tornskade, sangsvane, stor- og toppet skallesluger.

Tabel 1 Habitatnatur inden for subregion N30-2, hektar (ha). Fokushabitatnatur er vist med fed skrift.

N30-2		Naturtilstand						
Naturtype nr.	Habitat-naturtype	I. Høj tilstand	II. God tilstand	III. Moderat tilstand	IV. Ringe tilstand	V. Dårlig tilstand	Ikke vurderet	Hovedtotal
1220	Strandvold med flerårige		0,4	5,9				6,2
1230	Kystkrint/klippe		2,2	0,8				3
1330	Strandeng		2	4,5				6,5
3150	Næringsrig sø		0,2				0,4	0,6
4030	Tør hede			0,1				0,1
5130	Enekrat		0,4	12,4				12,8
6210	Kalkoverdrev		2,5	0,8				3,3
6230	Surt overdrev		25,9	10,4				36,3
6410	Tidvis våd eng		0,4					0,4
7220	Kildevæld		1,7	0,1				1,9
7230	Rigkær	0,1	4,3	0,6	0,7			5,8
9110	Bøg på mor						0,4	0,4
9190	Stilkeke-krat						39,5	39,5
Hovedtotal		0,1	40,1	35,6	0,7		40,3	116,9

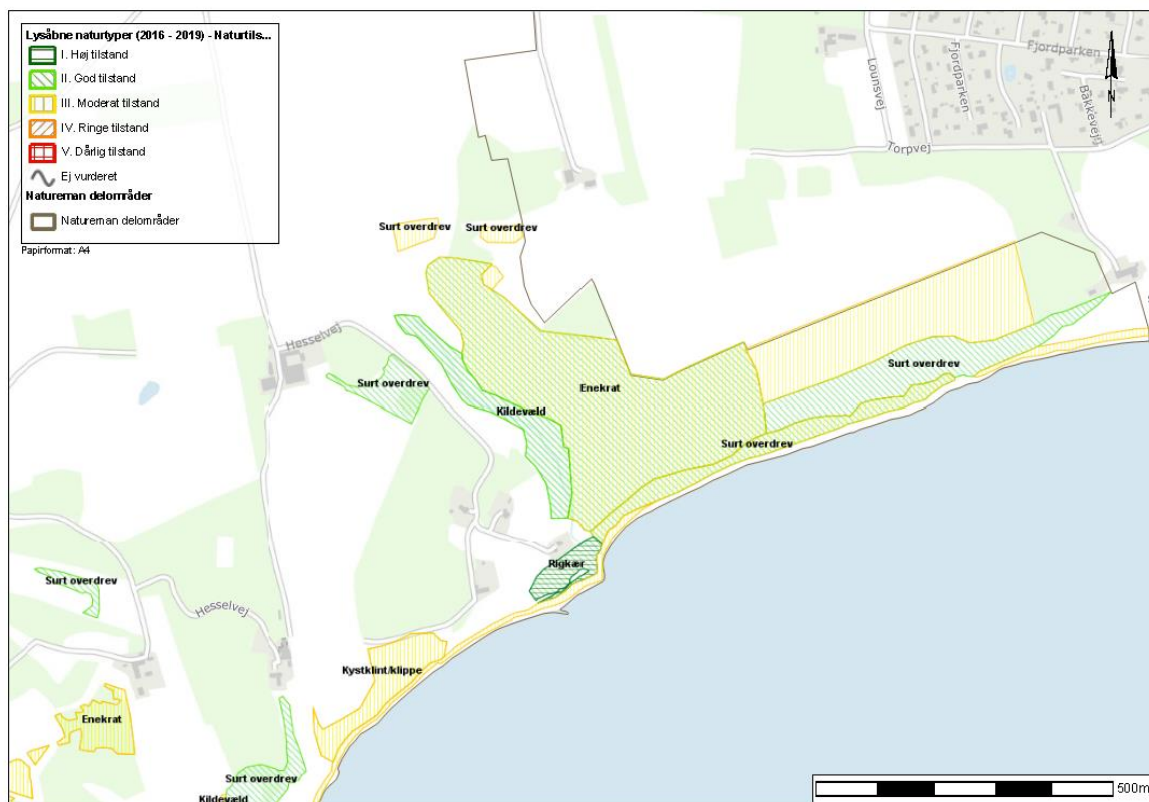
Figur 2.1 Habitatnatures tilstand efter gennemgangen i 2017. Nordøstlige del af delområdet.

Figur 2.2 Habitatnatures tilstand efter gennemgangen i 2017. Nordvestlige del af delområdet.

Figur 2.3 Habitatnatures tilstand efter gennemgangen i 2017. Sydvestlige del af delområdet.

Figur 2.4 Habitatnatures tilstand efter gennemgangen i 2017. Sydøstlige del af delområdet.

§3-natur

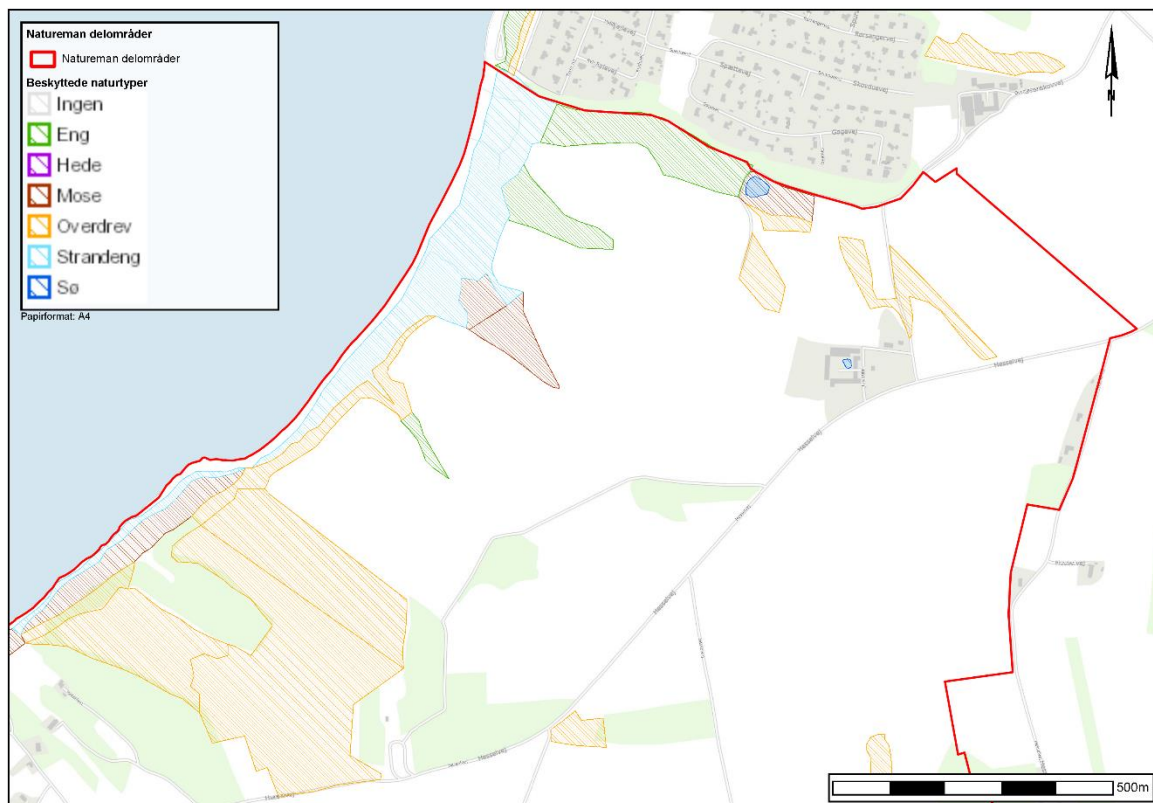
En stor del af delområdet er beskyttet natur (se Figur 3.1-3.4). Hovedparten befinder sig nær kysten, mens enkelte mindre områder ligger inde på halvøen. Hovedsageligt er der tale om beskyttet overdrev og strandeng. Enkelte steder er der registreret beskyttet mose, enge og søer (Tabel 2). Der er desuden registreret hede, som har fået habitatnaturtypen surt overdrev, kystklint og enekrat. Kommunen laver løbende en gennemgang af § 3-beskyttet natur, så der vil efterhånden ske en opdatering af disse arealer.

De få beskyttede § 3 vandløb, som findes i delområdet, er alle registreret som kildevæld og et enkelt som rigkær.

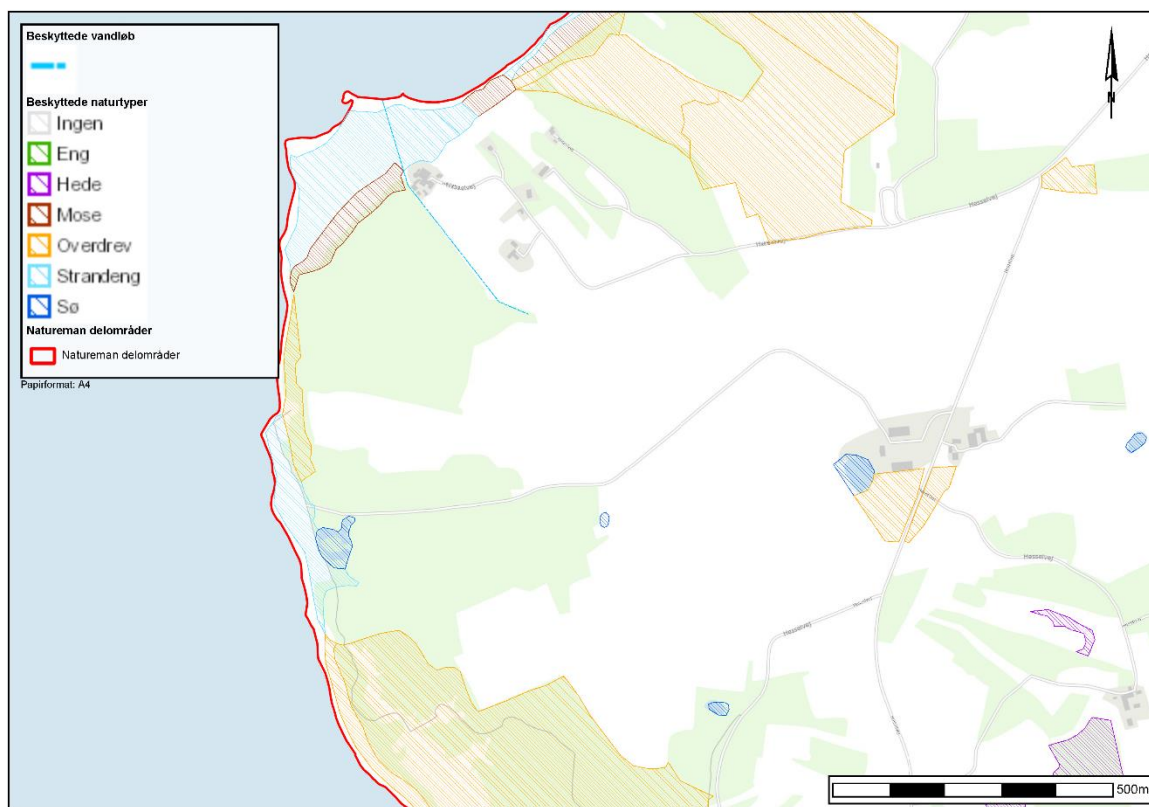
Tabel 2 §3 beskyttet natur inden for subregion N30-2, hektar (ha).

N30-2	Sø <5ha	Eng	Hede	Mose	Overdrev	Strandeng	I alt
Beskyttet natur	1,2	6,5	6,8	7,1	72	23,7	117,3
Beskyttet natur ej habitatnatur	0,6*	5,3	1,7	2,6	18	10,8	39

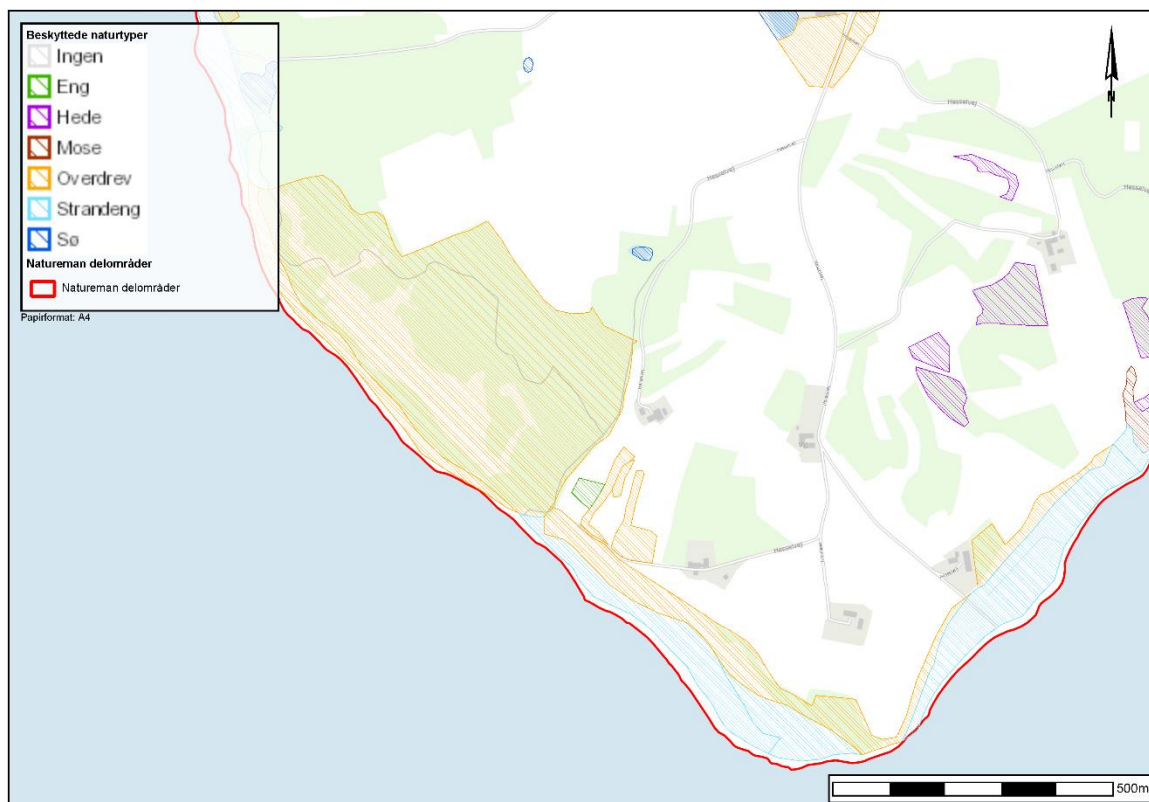
*Bemærk; kun en delmængde af de §3-beskyttede småsøer er besøgt ifm. med NOVANA-programmet, derfor kan arealet af habitatnatur-søer potentielt være større end det fremgår af tabellen.

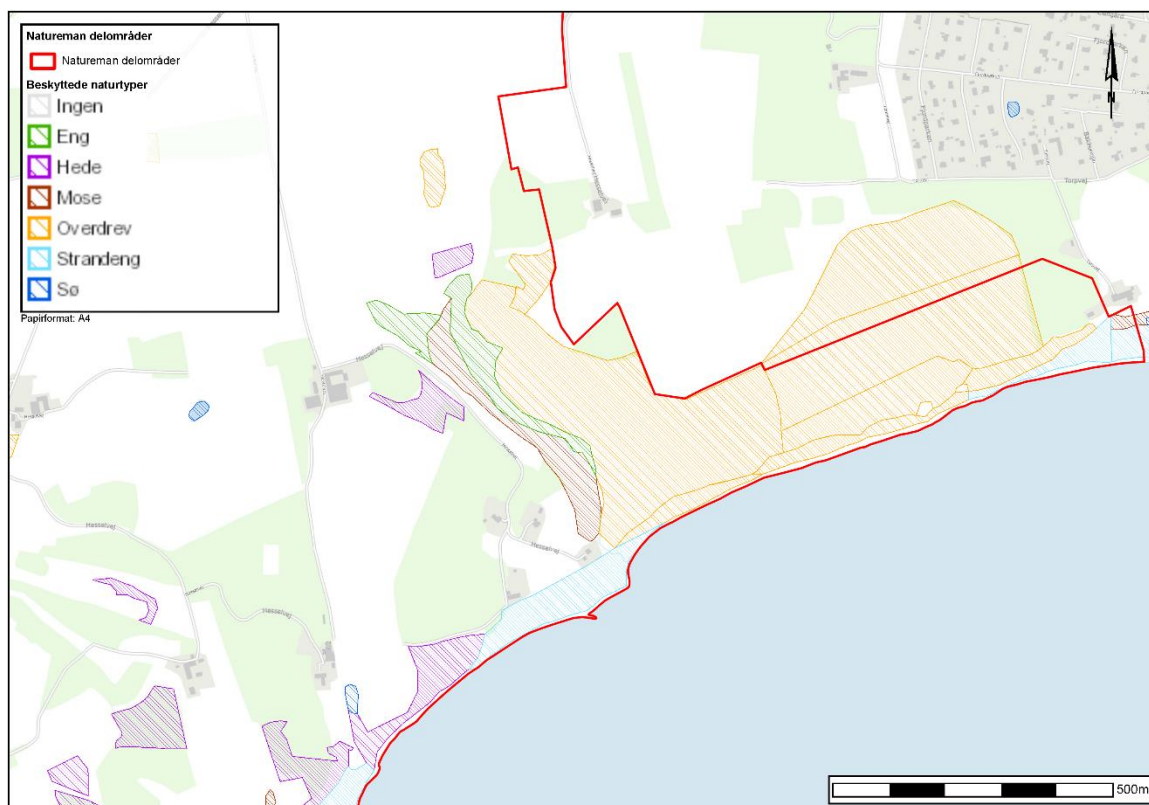
Figur 3.1 Registreret beskyttet natur i den nordøstlige del af delområdet.

Figur 3.2 Registreret beskyttet natur i den nordvestlige del af delområdet.

Figur 3.3 Registreret beskyttet natur i den sydvestlige del af delområdet.

Figur 3.4 Registreret beskyttet natur i den sydøstlige del af delområdet.

Vandløb og grøfter

Lovns halvøen er ikke præget af grøfter eller vandløb. De syv vandløb, der er (se Figur 4.1-4.4), er alle fra kildevæld eller rigkær, og de befinder sig i dybe slugter langs kysten, hvor vandet presses ud af de stejle skråninger. Havbæk, et privat vandløb (kildevæld), er det længste vandløb på knap 600 meter, som befinder sig længst mod øst på sydkysten. Det andet længste er knap 500 meter og befinder sig i det nordvestlige hjørne af halvøen. Alle de resterende vandløb er under 200 meter.

Der er ingen offentlige vandløb i delområdet på trods af, at kommunen er lodsejer for enkelte af dem. Ingen af vandløbene er klassificerede, tilstandsvurderede, omfattet af vandområdeplanerne eller har fået udarbejdet et regulativ. Desuden er der ingen registrerede afvandingsgrøfter i delområdet.

Der ingen lavbundsarealer eller vådområder registreret indenfor delområdet.

Figur 4.1 Registrerede beskyttede vandløb i den nordøstlige del af delområdet. Her er to vandløb, ét i selve afgrænsningen, og ét nær kysten mod nord.

Figur 4.2 Registrerede beskyttede vandløb i den nordvestlige del af delområdet. Her er registreret ét vandløb nær den nordlige spids.

Figur 4.3 Registrerede beskyttede vandløb i den sydvestlige del af delområdet. Her er registreret ét vandløb nær kysten mod øst.

Figur 4.4 Registrerede beskyttede vandløb i den nordvestlige del af delområdet. Her er registreret to vandløb, ét nær kysten mod syd og ét længere mod nord.

Fredninger

De første fredninger i området blev foretaget allerede i 1935 på grund af hasselkrattene med småbladet lind, der måske er oprindelige. I årene 1967-69 blev der afsagt nogle fredningskendelser, som gav offentligheden adgang til området. Disse ældre fredninger blev på Danmarks Naturfredningsforenings initiativ suppleret i 1982, hvilket gav fredningsmyndighederne ret til at foretage landskabspleje i området (<https://www2.blst.dk/nfr/04158.01.pdf>). Delområdet afgrænsning følger i store træk denne fredning (se Bilag I).

Det er en landskabsfredning med de overordnede mål at:

- Det smukke landskab, efter nævnets skøn, skæmmes mindst muligt.
- Udvide offentlighedens adgang til færdsel i det tidligere fredede område.
- Skabe grundlag for, at de udyrkede arealer i området kan bevare deres åbne overdrevsagtige præg.

I fredningskendelsen er der sikret et gennemgående stisystem for offentligheden, samt at der ikke kommer for mange p-pladser på halvøen. Det vigtigste i fredningen er bevaringen af den landskabelige skønhed. Ny beplantning må kun være skærmende for bygninger, nye bygninger må kun opføres som tilbygning til eksisterende bygning, slørende beplantning skal foretages (f.eks. ved nybyg), osv. Generelt handler fredningen om, at udsigterne skal bevares. Udsigterne må gerne udvides, men ikke mindskes.

Eksisterende ege- og enekrat må dog ikke fjernes, og Vesthimmerlands Kommune har ret til at foretage landskabspleje på udyrkede arealer efter aftale.

Forhold vedr. adgang og publikumsfaciliteter

Der er et eksisterende stisystem indenfor delområdets afgrænsning. Stisystemet er dog ikke direkte forbundet med andre udenfor delområdet, med undtagelse af cykelruten Johannes V. Jensen på Hesselvej. Alle stierne er kun for gående (blå, gul, rød og grøn rute, samt Lovnshalvøen rundt), med undtagelse af en del af Hesselvej, der også er for cykler og motorkøretøjer.

En stor del af stisystemet er bestemt i fredningen, der bl.a. fokuserer på offentlighedens adgang. Stierne har flyttet sig lidt gennem tiden, men der skal fortsat være et gennemgående stisystem omtrentligt som vist på kortet for fredningen. Generelt gælder naturbeskyttelseslovens adgangsregler for offentlighedens adgang til stierne.

De afmærkede ruter forløber på fredet privat- og kommunalt ejet jord, og vedligeholdes af Vesthimmerlands Kommune. En del af ruterne går nede ved stranden og kan til tider være oversvømmede ved højvande.

Kommunen har lavet ind til flere faciliteter til brug af offentligheden. Der er naturbasen på Lovns lige uden for Hessel Skovhuse, som er en shelterplads, med plads til i alt 10 personer med tilhørende vandskyllende toilet, bålplads og vand. Desuden er der "Udestuen" (et madpakkehus), bordebænkesæt, stor parkeringsplads, m.m. i umiddelbar nærhed af shelterpladsen. Fra denne p-plads er der adgang til blå, gul, rød og grøn rute på Lovns halvøen, samt cykelruten, Johannes V. Jensen.

Derudover er der tre parkeringspladser mere nær den nordvestlige grænse af delområdet. Én ved Valøre Hage ude ved kysten med adgang til blå rute, én ved herregården Hessel med adgang til blå, og grøn rute, samt cykelruten Johannes V. Jensen. Desuden er der en p-plads er ved Liengård med adgang til grøn rute og

ligger lidt udenfor delområdet afgrænsning, samt en p-plads nær sydspidsen af halvøen med adgang til rød rute.

Desuden er der tre inspirationsbænke med udsigt (fortællerbænk, forfatterbænk og kunstnerbænk), flere bordebenkesæt rundt omkring, og diverse andre faciliteter, samt en ophalerplads ved den sydlige kyst, så man kan komme i land fra vandsiden og museet Herregården Hessel.

Andre forhold

Skovrejsning er uønsket i hele delområdet. Den eksisterende skov, som primært er egekrat og blandet løvskov, skal bevares. I kommuneplanen for Vesthimmerlands Kommune er hele delområdet registreret som et særligt værdifuldt landskab og naturområde, med eksisterende og potentielle økologiske forbindelser. Dele af området er udpeget som værdifulde kulturmiljøer og hele kyststrækningen er et geologisk værdifuldt område.

Der er flere sten- og jorddiger i delområdet (se Bilag II), bl.a. stendiger omkring Herregården Hessel og langs en stor del af Hesselvej. Desuden er der adskillige gravhøje, tre rundhøje fra oldtiden og en langhøj fra stenalderen, samt en del enkeltfund af forhistoriske genstande og fund af skaldyrscyngler. En lokalkendt ringvold med voldgrav fra Middelalderen ved Melbjerg Hoved, har sandsynligvis fungeret som forsvarsanlæg, og et fund af en dyrefold fra nyere tid viser alt sammen, at der har været menneskelig aktivitet på Lovns igennem lang tid.

Derudover er der gamle mergelgrave på halvøen og en dæmning, hvorpå tipvognene kørte.

Lovns er og har altid været præget af Herregården Hessel (har eksisteret siden 1300-tallet eller før det). Herregården har endda ejet halvøen engang. I dag er det et museum med landbrugsredskaber og proprietærhjem fra 1850. Den ejes af kommunen. Det er den eneste herregård i landet, der har stråtækt tag, og så er det en fredet og beskyttet bygning.

Beliggenheden nær fjorden har medført at fiskeri var været en stor del af levevisen tidligere. Fiskeriet blev suppleret med jagt og landbrug. I dag er fiskeri tilladt langs kysten, med fiskekort, men jagt er forbudt flere steder på halvøen, bl.a. på kommunens arealer.

Trusler mod områdets naturværdier

De to største trusler er tilgroning med høj vegetation og randpåvirkning fra omdriftsarealer. Det er blandt de mest betydningsfulde trusler for alle habitatnaturtyperne. Tilgroning med vedplanter er også et stort problem, men ikke blandt de største for kildevæld og tidvis våd eng.

Direkte næringsbelastning påvirker de to overdrevstyper og rigkær, mens invasive arter primært er et problem for de to overdrevstyper. Enkelte kildevæld og rigkær er desuden truet af uhensigtsmæssig hydrologi.

Nuværende pleje

Vesthimmerlands Kommune udøver i dag pleje på store dele af arealerne eller har aftaler med lodsejerne om naturpleje. Det er primært hegning og afgræsning med kreaturer (kvæg og får). Kommunen har opsat hegn nogle steder, og her sørges for ekstensiv sommergræsning og, hvis muligt, helårsgræsning. Da det ikke

er tilladt at give dyrene tilskudsfoeder ude på naturarealerne, er flere af indhegningerne for små til helårsgræsning.

Der er afgræsning på de fleste åbne arealer og enkelte skovarealer. Græsnings-skoven mod nord er en urørt blandingsløvskov, hvor kvæg græsser uden tilskudsfoeding. Derimod er der ingen afgræsning i egekrattet nord-nordvest i delområdet, som også kategoriseres som urørt skov.

Som en del af plejen i skovene og de åbne områder ryddes spredningsvillige træarter (f.eks. ahorn og rød-el) og invasive træarter (f.eks. hvid-gran og bjergfyr). Nogle steder ryddes rød-el, pil og ask for at holde rigkær åbne. Al rydning af større træer foregår med motorsav, for at skåne omkringstående træer. Nogle bestemte træarter bevares som solitære træer i det åbne landskab. Det drejer sig om eg og skovæble. Desuden bevares enebærbuske.

Er der arealer med mange problemarter, invasive arter eller uønsket opvækst, som dyrene ikke kan holde nede, bliver disse slået maskinelt, enten med buskrydder, slagleklipper eller brakpudser. Behovet for maskinel pleje vurderes løbende. Disse problemarter er f.eks. ørnebregne, gyvel og ahorn. Den invasive rynket rose og Armensk brombær holdes bl.a. også nede maskinelt. Plantematerialet knuses og fjernes årligt, og hvis muligt, forsøges rykket op med rod. Uønsket opvækst er typisk høje og spredningsvillige planter, som f.eks. tagrør, der holdes nede efter behov.

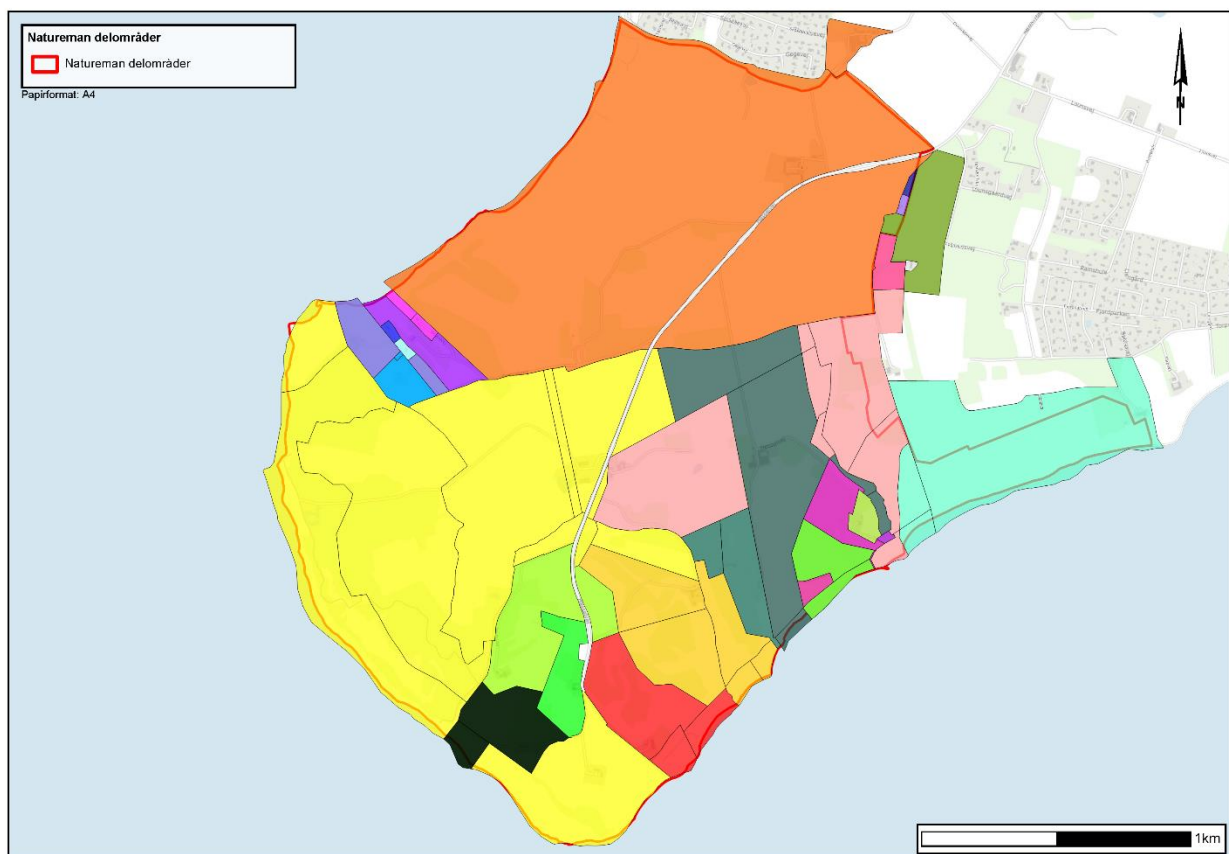
Vesthimmerlands Kommune sørger desuden for, at vedligeholde de mange stier, bl.a. ved at gøre dem gangbare og frie for opvækst eller tilvækst.

Ejerstruktur

De to største lodsejere med jord i delområdet er Vesthimmerlands Kommune, som ejer ca. 1/3, og en privat lodsejer, der ejer ca. 1/4 af arealerne (se Figur 5). Derudover er der tre lodsejere, som hver ejer omtrent 1/10 af delområdet. Disse bør kontaktes tidligt i forløbet, da næsten al deres jord ligger i delområdet.

De resterende lodsejere har mindre arealer end disse tre – nogle med relativt meget jord, resten er små lodsejere, med højst en lille smule ekstra jord end det, huset ligger på.

Da de fleste ejendomme har hele deres ejendom indenfor delområdet, bør der skabes tidligt kontakt med alle lodsejere, da de ikke kan undgå at blive involveret i projektet. Der skal være tidlig, åben og ærlig kommunikation fra det offentlige, for at få flest mulige med.

Figur 5 Ejendomsforholdet indenfor delområdets afgrænsning. Det er inklusiv alle lodsejere, hvis ejendom er i berøring med afgrænsningen. En farve repræsenterer én lodsejer.

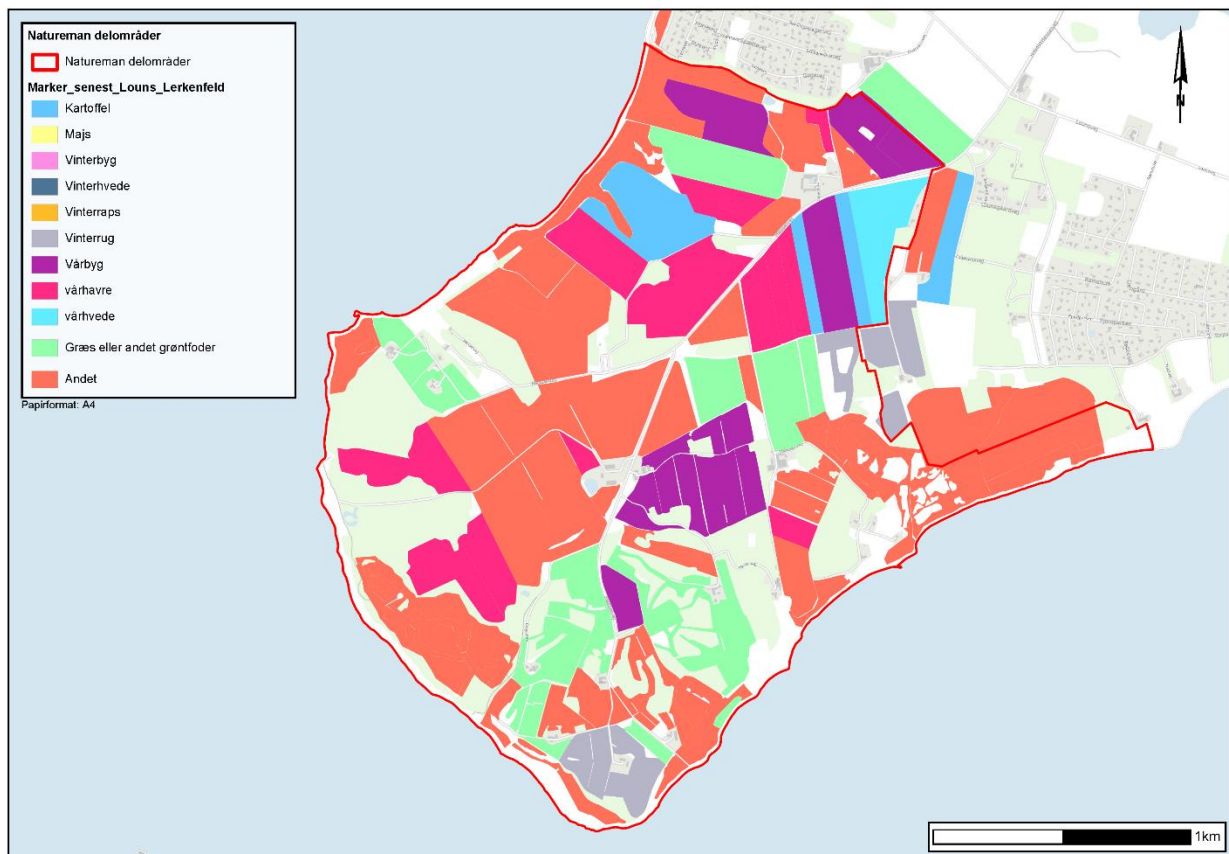
Drift og driftshistorie

Ud fra mark-data fra 2021, er ca. halvdelen af afgrødetyperne registreret som "andet", hvilket primært er arealer, som ikke er i omdrift i dette tilfælde (se Figur 6). En tredjedel er registreret som "græs og andet grøntfoder". Det resterende areal er med afgrøder af forskellige slags: kartofler, vårbyg, vårhvede, vårhavre og vinterrug.

Kategorien "andet" dækker over flere afgrøder: ikke omdrift, brak, grøntsager (f.eks. beder, gulerod, jordskokker, hestebønne).

Mellem 2007 og 2019 er der sket et fald i markblokarealet (ha) på mellem 100 og 300 ha. I samme periode er der stort set ingen ændring sket i udviklingen af omdriftsarealet. Det betyder, at antal ha omdriftsarealer har været nogenlunde konstant i perioden, mens nogle tidligere markblokke ikke er markblokke længere.

Baseret på data fra 2019 er langt de fleste dyrkede arealer økologiske, med "andet" og "græs eller andet grøntfoder" som værende de dominerende afgrøder. Derudover dyrkes der kartofler, vårbyg, vårhvede og vårhavre på de økologiske arealer indenfor delområdet. De ikke-økologiske arealer, som findes i delområdet, er primært med "græs eller andet grøntfoder" og "andet", desuden er der arealer med vårbyg og vinterrug.

Figur 6 Oversigtskort med afgrødetyper indenfor og i umiddelbar nærhed af afgrænsningen af delområdet.

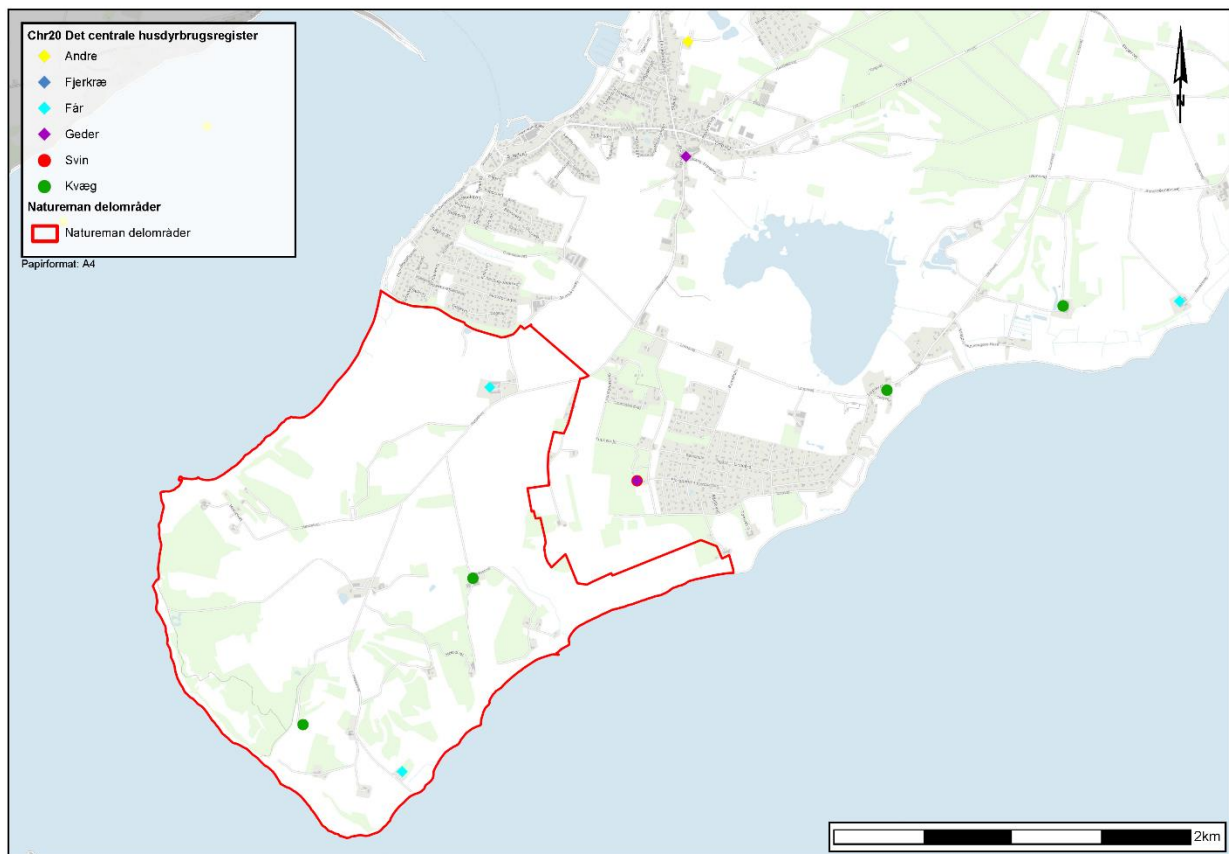
Ifølge CHR fra 2021, er der fire husdyrbrug indenfor delområdet, hvoraf to har kødproduktion (se Figur 7). De har tilladelse til hhv. 45 DE (ikke økologisk kvæg) og 65 DE (økologiske får og kvæg). Begge dyrehold er på nuværende tidspunkt ikke oppe på dette antal. De to andre er et hobbyfårehold (1,29 DE) og Herregården Hessel i forbindelse med dyrskue (tilladelse til 15 DE). Generelt bliver alle dyrene brugt til naturpleje af naturarealerne i delområdet.

Der er sket et fald i dyrehold på mellem 100 og 500 DE (ifølge CHR) indenfor delområdet mellem 2000 og 2018, og siden 2019 er endnu et dyrehold stoppet.

Udenfor delområdet, er der flere husdyrbrug, men også disse er relativt små. Der ligger 6 CHR-registrerede husdyrbrug op til 3 km fra delområdets afgrænsning. Det nærmeste ligger omtrent 450 m fra afgrænsningen og har 7 geder. Det største ligger 1,3 km væk med 72 kvæg.

Baseret på data fra 2019, får en stor del af de økologiske økologisk arealtilskud. Mange arealer har miljøtilsagnet "Pleje af Græs og Naturarealer" (kategoriseret som "andet" på kortet), og et areal nær sydspidsen af delområdet har fået Omlægningstilsagn. Ingen arealer i delområdet har fået tildelt et længerevarende tilsagn (5-årig eller 20-årig) af anden kategori, og enkelte mindre og spredte arealer er ikke støtteberettigede.

Indtil videre er der søgt om sammenbinding på fire arealer, hvoraf de to har fået tilsagn i 2019. Tilskud til sammenbinding blev givet til et 7,01 ha stort areal nær sydspidsen af halvøen.

Figur 7 Oversigt over antal husdyrbrug indenfor og op til 3 km udenfor delområdets afgrænsning.

Overordnet vision for området

For delområdet N 30-2, Lovns, ønskes at opnå gunstig bevaringsstatus for de udpegede fokusnaturtyper rigkær, overdrev og kildevæld. Dette skal opnås ved at skabe større arealer med afgræsning, mindskning af næringsbelastning og rydning, som skal hindre tilgroning af habitatnaturtyperne. Yderligere skal forbedrede afgræsningsforhold gøre driften mere rentabel og langsigtet.

Delområdet er udpeget som et projektområde i LIFE IP-Natureman, grundet de store arealer med habitatnatur og fokusnaturtyper. Naturarealerne ligger relativt tæt på hinanden, hvilket potentielt giver mulighed for større sammenhængende græsningsarealer. Desuden er der mange sjældne og rødlistede arter, samt både bilag II og IV arter i delområdet. Fokusnaturtyperne er i én stor mosaik med enten god eller moderat tilstand. Det betyder, at der er stor mulighed for, at arealer i moderat tilstand kan komme i god eller høj tilstand, og dermed opnå den ønskede god bevaringsstatus.

Indledende overvejelser om de næste trin

Delområdet kan potentielt opdeles i to overordnede indsatsområder. De naturtyper, som er i fokus, dvs. habitattyperne kalkoverdrev, surt overdrev, tørt overdrev (findes ikke i dette delområde), tidvis våd eng, rigkær og kildevæld, er generelt jævnt fordelt over hele delområdet. Det samme gælder deres tilstand. Disse tilstande kan forbedres med

1. Forbedret afgræsning med alt hvad det indebærer (dvs. hegning, rydning, slåning)
2. Forbedret naturlig hydrologi

Da stort set al kortlagt habitatnatur ligger nær kysten, bør naturplejen fokuseres her. Der er primært mulighed for at udvide og forbedre arealer, der hvor kommunen allerede er i gang med pleje eller har lavet aftaler med lodsejere. De fleste af de lodsejere, som ikke har lavet en aftale med kommunen, laver selv naturpleje. Derudover er der en del lodsejere, som ikke har naturarealer, der skal plejes.

Tiltag for at forbedre tilstanden af habitatnaturen og give den mulighed for at brede sig, vil samtidig gavne de andre omkringliggende beskyttede naturtyper. Det meste beskyttede natur, ligger i umiddelbar nærhed af habitatnaturen. Kun enkelte mindre arealer med beskyttet natur befinder sig så langt væk, at de sandsynligvis ikke kan indgå i en sammenhængende naturpleje.

Interessentundersøgelse

Da der er mange lodsejere, som har hele deres ejendom indenfor delområdet, bør disse tidligt blive hørt om, hvorvidt de er villige til at indgå i et stort projekt, hvis fokus er at forbedre den nuværende natur omkring dem. Da Vesthimmerlands Kommune i dag er meget indblandet i den nuværende pleje af store dele af arealerne, er der ikke umiddelbart arealer med behov for akut indsats. Dog er der arealer, hvor den nuværende pleje ikke er optimal, og hvor effekterne af driften i nærområdet er tydelig.

Da der er en enkelt lodsejer, som ejer en meget stor andel af delområdet, og en række lodsejere, som også har meget jord, bør der holdes møde med disse tidligt i forløbet. Generelt er der mange, som bor inde i delområdet, så tidlig, åben og god lodsejerkontakt bør prioriteres højt.

Da der ikke er nogen større husdyrbedrifter i eller så nært projektområdet, at de vil blive påvirket af dette, er det umiddelbart ikke nødvendigt at høre disse særskilt.

Omfanget af interessentundersøgelsen vil afhænge af de områder, som bliver udpeget på baggrund af den botaniske forundersøgelse. Den fremtidige indsats koncentrerer om de områder, hvor de udvalgte habitatnaturtyper forekommer. De eksisterende naturtyper vil forsøges sammenbundet i større arealer med fokus på at bevare og forbedre forholdene for disse.

Yderligere vil muligheden for multifunktionel jordfordeling undersøges i området, samt muligheden for at samle græsningsarealer i større enheder. Derved kan der skabes en rentabel driftsform for lodsejerne.

Botanisk forundersøgelse

Den seneste botaniske undersøgelse blev foretaget i 2017 som en del af NOVANA kortlægningen af habitatnatur. Det er disse registreringer, som danner basis for det videre arbejde.

Under registreringsarbejdet, blev der fundet hele 62 sjældne plantearter, heriblandt farve-visse, loppe-star, småbladet lind, og vibefedt. Desuden blev der registreret én sjælden mos og én lav. Derudover er der registreret andre sjældne og indtil flere rødlistede arter. Disse var blot ikke med i kortlægningen af habitatnatur. Flere af disse sjældne arter, har potentiale til at brede sig over et større område med den rette naturgenopretning.

Med udgangspunkt i de botaniske undersøgelser udvælges de områder, hvor der er bedst mulighed for at udvide, genoprette og sikre de udvalgte naturtyper.

Komplementære projekter

Indenfor delområdet er der seks projekter om beskyttelse, etablering og genopretning af natur og miljø under tilskudsordningen natur- og miljøprojekter. Der er desuden seks mindre projekter omhandlende rydning af træer og buske, samt fjernelse af ryddede materialer. Alle projekter er beliggende i den særlige Natura 2000 udpegning til rydning.

Et stykke væk fra delområdet, men indenfor Natura 2000 område nr. 30, er Naturstyrelsen ved at opstarte et klimalavbundsprojekt. Projektet ligger langs kysten, mellem delområderne N 30-2, Lovns halvøen, og N 30-1, Lerkenfeld Ådal.

Relevante aktioner

A1: Botaniske forundersøgelser af udvalgte områder, samt interessentundersøgelse

A2: Udarbejdelse af ansøgninger til sammenhængende afgræsning

C1: Etablering af afgræsning

C2: Rydning på udvalgte områder

C4: Særlig pleje af arter og naturtyper

C5: Maskinel høst af biomasse (som alternativ til afgræsning og rydning af store træer)

C6: Jordfordeling/Erstatninger

C8: Stiforløb

C9: Afsætning af naturkød

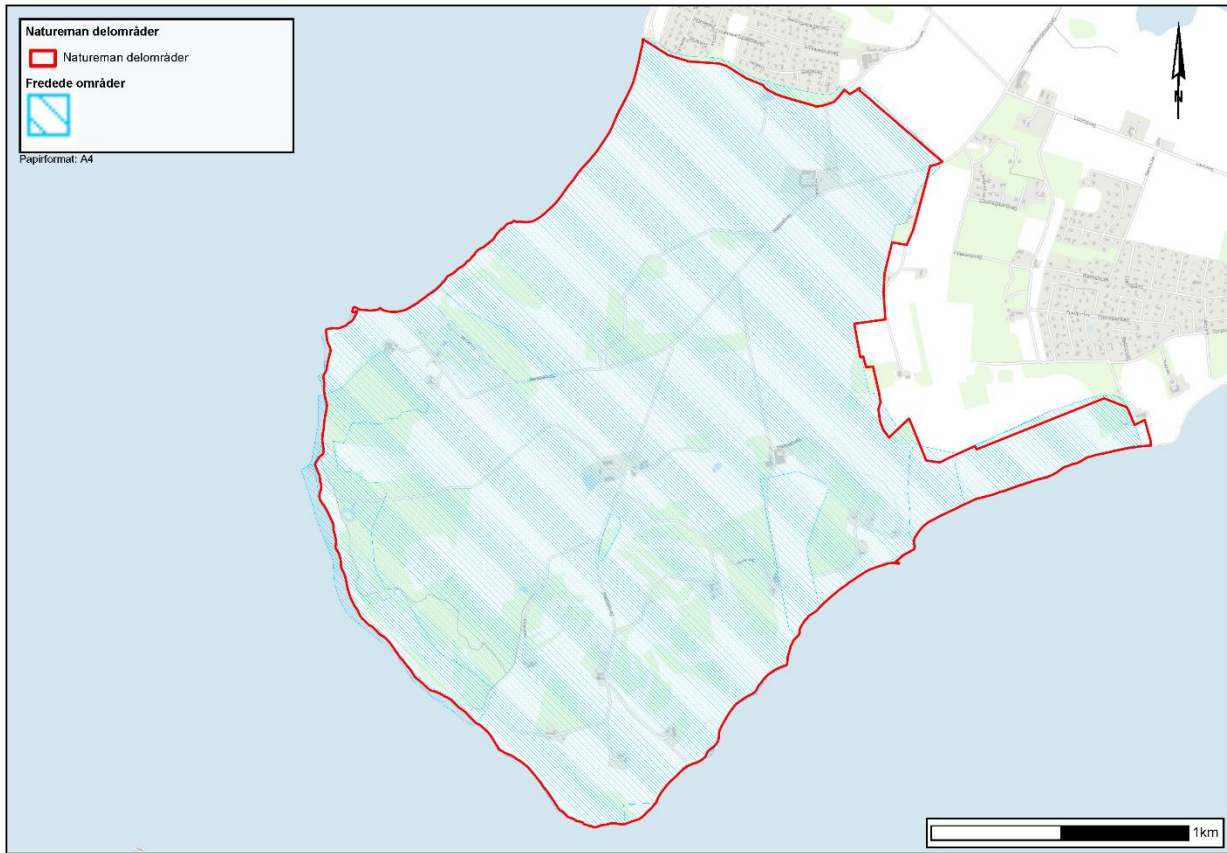
D1: Monitorering af udvalgte habitatnaturtyper og arter

E2: Information og formidling

E5: Naturpleje som driftsgren

Bilag

Bilag I: Oversigtskort over fredningen på Lovns Halvøen, der i store træk følger delområdets afgrænsning.

Bilag II: Oversigt over fortidsminder, deres beskyttelseszoner og fredede sten- og jorddiger.

